Scurta prezentare si puncte de vedere ale Fundatiei

> Persistenta, pana in zilele noastre, a denumirilor romanesti ale unor localitati dintr-o regiune recunoscuta drept una dintre cele mai bogate in importante fortificatii romane si posedand o populatie romana compacta, care si-a marit numarul prin imigrarile efectuate de Imparatul ***Au relian***
, prin transplantarea de populatii din
Dacia
, din
Nordul Dunarii
, dovedeste ca populatia romana s-a mentinut in aceste regiuni mult timp dupa invazia slavilor si ca disparitia sa, datorata atat asimilarii slave cat si emigrarii, este mult mai recenta.

> Faptul ca sursele bizantine nu cuprind, pana in secolul X nici o mentiune legata de poporul roman nu inseamna ca acesta nu exista, ci doar ca sursele respective cuprindeau in denumirea de ***„romei“*** toate elementele constitutive ale provinciei, romanesti sau de alta origine.

> Episcopul ***Sofronie*** din ***Vrata***, care a trait in *„epoca tulbure a lui Pazvantoglu din Vidin“*, a scris o autobiografie in care descrie, intr-o maniera impresionanta, acele vremuri teribile. De asemenea, el a mai scris in limba bulgara numeroase carti religioase, care au permis introducerea acestei limbi in biserici.
Sofronie
si-a putut desfasura aceasta activitate pe perioada sederii sale la
Bucuresti
, unde a beneficiat de un cadru ospitalier care compensa suferintele indurate pe celalalt mal al Dunarii. In
Romania
el a scris operele care l-au consacrat drept una din figurile erudite ale inceputului renasterii bulgare. Istoricii bulgari de la inceputul acestui secol recunosteau ca locul in care principalele carti bulgaresti ale epocii amintite au fost elaborate si tiparite a fost
Romania
, unde
„
traiau cateva mii de bulgari, bancheri, negustori, artizani, in principalele orase:

Bucuresti, Giurgiu, Craiova, Galati, Braila si Brasov
“
(Ianko Sacazov, op.cit., pg.172, 173).

> Armata bulgara a fost organizata la ***Chisinau*** si la ***Ploiesti***, a trecut Dunarea la ***Zimnicea*** si s-a evidentiat in luptele de la
Stara Zagora
si
Pasul Sipka
. Pacea de la
San Stefano
din 1878 a creat
Bulgaria
m
are
,
„
un stat obedient, nul sub raport politic, o
«
gubernie
»
a Taratului Rus
“
, dar pentru care a curs mult sange romanesc. Aceasta Pace a rupt
Basarabia
si
Dobrogea
de
Romania
. Referindu-se la
Dobrogea
, istoricul bulgar
C. Jiricek
a spus, in 1911, ca, din punctul de vedere al structurii populatiei din
Bulgaria
orientala
,
„
elementul bulgar este foarte slab reprezentat
“
.

> **Date demografice:**

- 1905 – 80 000 de romani

- 1910 - 96 502 de romani

- 1920 - 57 312 vorbitori de *daco-romana* si 1 749 de *macedo-romani*.

- 1926 – 83 746 de romani.

- La recensamantul din 1934, efectuat dupa cu totul alte principii decat cele anterioare, autoritatile bulgare au dorit sa demonstreze ca nu mai exista romani in Bulgaria sau ca numarul acestora este insignifiant. Pentru a se ajunge la acest rezultat, agentii de recensamant care au actionat in regiunile cu populatie preponderent romana au completat fisele de evidenta cu *numele bulgarizate* ale locuitorilor. Astfel, de exemplu, daca la recensamantul din 1920 in *Vidin* erau 42 414 romani, in cel din 1934 au fost indicati numai 1 213, ceea ce inseamna ca 41 201 au disparut sau au devenit bulgari. La *Plevna*, in 1926 erau 14 505 romani iar in 1934 numai 23. De asemenea, la *Vrata* de la 11 709 romani s-a ajuns, in 1934, la 39.

> Dupa evaluarile dr. N.Popp pe baza datelor recensamantului bulgaresc din 1910, aplicand sporul natural al populatiei romanesti pe timp de 30 de ani, deducem ca in 1940 ***trebuiau sa***

locuiasca in Bulgaria circa 140 000
de romani. „Ca si in Iugoslavia (Serbia), in Bulgaria sunt doua grupe de romani. Cei mai numerosi traiesc in regiunea Dunarii, in directa continuitate teritoriala cu romanii din Romania si cu cei din Timocul sarbesc, iar o infima parte o constituie romanii macedoneni aflatori in regiunea de sud-vest a Bulgariei. Plasele cu cei mai multi romani sunt la Dunare si anume: Vidin 45 000, Rahova 20 000, Cula 18 000, Nicopol 16 000 si Lom 6 500. Peste 1 000 romani au si plasele Sistov si Plevna. Mai ales in regiunea Vidinului gasim numeroase sate curat romanesti, cum ar fi marele sat Bregova cu peste 4 000 de romani, apoi Gamzova, Chirimbeg etc. Tot cotul Dunarii din fata Calafatului e locuit numai de romani, iar malul drept al fluviului pana la raul Iantra arata inca destule asezari romanesti. Numarul lor scade spre sud. Totusi, chiar la sud de muntii Balcani aproape ca nu exista plasa fara romani. Intre plasele cu peste 1 000

de romani declarati ca atare de bulgari in sudul Balcanilor, mentionam: Sofia, Filipopol, Pstera si Pazargic. Majoritatea acestora sun romani macedoneni". („Spatiul etnic romanesc" vol. III, editia a II-a ingrijita si adaugita de Mircea Cociu, Editura Militara, 1993).

> Aceste cifre au permis autoritatilor bulgare sa suprime toate scolile romanesti si sa-i concedieze sau sa-i transfere pe institutorii romani. Prin Ordinul emis de Ministerul de Instructie Publica din Sofia, No.4097/1935, 30 de profesori romani au fost considerati *„inapti de transfer* *"* deoarece *" vorbeau romaneste cu elevii lor "* .

> Din 1933, populatia romana nu a avut dreptul la scoala si slujbele religioase in limba materna. De exemplu, la 22 mai 1932, in comuna *Bregova*, unde din 4 929 locuitori 4 836 erau romani, in prezenta episcopului *Neofit al Vidinului* , autoritatile bulgare au confiscat toate cartile de rugaciune, deoarece slujba a fost tinuta in limba romana. In toamna anului 1934, arhivele bisericii din *Gavren* , sat cu 2 698 locuitori din care 2 610 romani, au fost aruncate in Dunare pentru ca era redactata in limba romana. Si exemplele ar putea continua, marturii ale actiunilor care au urmarit distrugerea sistematica a identitatii culturale si nationale a romanilor din

Bulgaria
.

> La sfarsitul deceniului trei, sursele istorice identificau trei grupe geografice de concentrare a populatiei de origine romana.

> Prima grupa era constituita pe **Valea Timocului**, retinand asemanarea izbitoare a costumelor, traditiilor si limbii vorbite in zona cu cele din Oltenia. Din punct de vedere geografic, regiunea **Timocului** este o prelungire a masivelor muntoase si a vailor si podisurilor
Olteniei
. Romanii
„
padureni
“
si cei
„
dunareni
“
din regiunea
Vidin
constituie o unitate cu cei din
Oltenia
. In raioanele
Vidin, Vrata si Plevna
romanii formau minoritatea cea mai importanta. In
1939
aceasta grupa nationala locuia in peste
70
de localitati, din care
33
din regiunea
Vidin
, iar restul in zonele
Lom, Palanca, Rahova si Nicopole
. Numarul romanilor depasea cifra de
120.000
. A treia grupa este constituita de zona
Eminska Planina
, la nordul regiunii muntoase care limiteaza platoul
Deliorman
. In aceasta regiune, ocupata pana in 1877 numai de turci, tatari si romani, bulgarii au venit

ulterior.

> Intrucat Constitutia Republicii Bulgaria nu recunoaste existenta minoritatilor nationale in aceasta tara, nu exista structuri oficiale specializate care sa aiba in preocupare sprijinirea si monitorizarea activitatilor desfasurate de aceste grupuri.

> La Sofia exista, inca din secolul al XVI-lea o colonie aromaneasca despre care dl. Toma Kiurkciev a scris in anul 2002 o lucrare intitulata „ ***Istoria coloniei romane din Sofia***”.